

OPINIE

Duble standarde privind libertatea întrunirilor pe timp de stare de urgență

Autor: Iulian RUSU

Prezenta opinie prezintă cadrul legal ce ține de restricțiile aplicate dreptului la întruniri pe perioada stării de urgență și se expune asupra modului în care acestea au fost respectate, inclusiv analizează dacă restricțiile au fost aplicate selectiv. În final, opinia prezintă câteva recomandări autorităților naționale.

CONTEXT

La 10 martie 2020, Comisia națională extraordinară de sănătate publică (în continuare CNESP) a aprobat [Hotărârea nr. 6](#), prin care a interzis pe perioada 10 martie 2020 – 1 aprilie 2020 orice manifestări/măsurile/intruniri în masă cu participarea unui număr mai mare de 50 de persoane (p. 2 din Hotărâre).

Cu titlu de excepție, autoritățile competente pot permite „organizarea și desfășurarea manifestărilor/măsurilor/intrunirilor în masă după o analiză complexă intersectorială, cu întocmirea obligatorie de către organizatori a listei de evidență epidemiologică a evenimentului, după modelul stabilit de către Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP)”. Autoritățile competente sunt considerate acele autorități care permit organizarea de manifestări, măsuri, întruniri în sensul [Legii nr. 26/2008](#) privind întrunirile, cu alte cuvinte autoritățile publice locale.

La 17 martie 2020, Parlamentul a aprobat Hotărârea nr. [55/2020](#) prin care a instituit starea de urgență.

La 12 martie 2020 Parlamentul a aprobat [modificări](#) la Codul Contravențional și Codul Penal stabilind sancțiuni aspre pentru răspândirea bolilor epidemice (articolul 215 din Codul Penal), precum și pentru nerespectarea măsurilor de profilaxie, prevenire și/sau combatere a bolilor epidemice (articolul 76¹ din Codul Contravențional).

Ulterior, în sensul restricționării dreptului la întruniri, prin [Dispoziția nr. 4 din 24 martie 2020](#), Comisia pentru Situații Excepționale (în continuare CSE) a prevăzut în punctul 44 că termenii stabiliți în Hotărârile CNESP au fost prelunși pe toată perioada stării de urgență.

Cu alte cuvinte, restricțiile ce țin de organizarea întrunirilor au fost prelungite până pe data de 15 mai 2020, când expiră starea de urgență. Menționăm că Guvernul sau Președintele poate solicita de la Parlament prelungirea stării de urgență conform articolului 18 alin. (2) din [Legea nr. 212/2004](#) privind regimul stării de urgență, de asediu și de război.

Proiect susținut de UE

Acest document a fost elaborat în cadrul proiectului „Suport pentru elaborarea și implementarea politicilor în domeniul justiției în Republica Moldova”, implementat de IPRE în parteneriat cu CRJM, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene. Conținutul documentului este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă neapărat viziunea Uniunii Europene.

Lipsa întrunirilor pe perioada stării de urgență (17 martie – 8 mai 2020)

De la momentul declarării stării de urgență, în Republica Moldova nu au fost autorizate și nu s-au petrecut întruniri în număr mai mare de 50 persoane.

Prin intermediul Dispozițiilor CSE au fost restricționate și deplasările, inițial, în număr mai mare de 3 persoane, iar ulterior în număr mai mare de 2 persoane, cu restricționarea deplasării în spații publice precum parcuri și alte spații publice.

Astfel, dat fiind amenziile mari aplicabile în baza modificărilor la Codul Penal și Codul Contravențional, pe perioada stării de urgență nu s-au desfășurat evenimente publice, iar cetățenii în general s-au conformat cerințelor de distanțare socială și deplasare doar în cazuri strict necesare, definite de Dispozițiile CSE.

Întrunirile și manifestațiile din 9 mai 2020

Deși restricționarea ce ține de organizarea întrunirilor și manifestațiilor este în vigoare până la expirarea stării de urgență, la 9 mai 2020 în centrul capitalei a fost organizată o întrunire la care au participat după unele estimări în jur de 500 persoane, care s-au deplasat ulterior prin intermediul automobilelor personale pe străzile capitalei. Unele surse mass-media vehiculează că întrunirea a fost organizată sub patronajul Președintelui Republicii Moldova.

În același timp, la complexul memorial „Eternitate” de asemenea au avut loc întruniri cu participarea Președintelui Parlamentului, Prim-ministrului și Președintelui Republicii Moldova, iar din datele publice prezentate de agențiile de știri, în preajma persoanelor oficiale, au participat la întrunire mai mult de 50 persoane.

Pe de altă parte, pe [site-ul](#) Comisiei Situații Excepționale a municipiului Chișinău nu sunt careva dispoziții care să autorizeze aceste întruniri în regim de excepție, cu autorizarea prealabilă din partea ANSP.

În ambele cazuri nu sunt întrunite condițiile de organizare a întrunirilor în regim de excepție, iar prevederile Codului Penal și ale Codului Contravențional relevante stării de urgență sunt aplicabile.

Din datele publice cunoscute până la 12 mai 2020, subdiviziunile Ministerului Afacerilor

Interne, responsabile de aplicarea prevederilor art. 215 Cod Penal și 76¹ din Codul Contravențional, nu au întocmit procese verbale și nu au inițiat alte proceduri ce se impun de lege.

Neautorizarea/suspendarea altor întruniri

Cu titlu de comparație, în cazul solicitărilor de a organiza o întrunire pe data de 7 mai 2020, pentru a întâlni convoiul de ajutor umanitar oferit de România în valoare de 3,5 milioane EUR, întrunirea nu a fost autorizată.

Similar, evenimentul tradițional organizat de Delegația UE în Republica Moldova și de ambasadele statelor membre ale UE - „Ziua Europei” a fost suspendat, datorită stării de urgență și a pandemiei de COVID-19 și a prevederilor Dispozițiilor CSE cu privire la interzicerea întrunirilor.

CONCLUZII

Autoritățile moldovenești aplică selectiv prevederile dispozițiilor CSE și ale hotărârilor CNEP ce țin de restricționarea dreptului la întruniri, ceea ce nu corespunde prevederilor articolelor 1 și 16 din Constituție – statul de drept și egalitatea tuturor cetățenilor Republicii Moldova în fața legii și a autorităților publice.

Deși la momentul actual este dificil de estimat impactul manifestațiilor neautorizate asupra sănătății publice, caracterul selectiv al aplicării legii diminuează semnificativ din rezultatele scontate urmare a eforturilor autorităților publice în lupta cu pandemia generată de COVID-19, precum și transmit un mesaj confuz cetățenilor privind măsurile care sunt și care nu sunt permise.

RECOMANDĂRI

1. Autoritățile publice ar urma să se abțină de la aplicarea selectivă a legii naționale și să respecte cerințele impuse prin Dispozițiile CSE.
2. Autoritățile publice cu funcții de aplicare a legii ar urma să cerceteze încălcările comise pentru a descuraja astfel de acțiuni pe viitor.